

QORTI TA' L-APPELL

**ONOR. IMHALLEF
PHILIP SCIBERRAS**

Seduta tat-2 ta' Ottubru, 2009

Appell Civili Numru. 11/2009

Paul Axisa

vs

The General Soft Drinks Co Ltd

Il-Qorti,

Fit-2 ta' Marzu, 2009, it-Tribunal Industrijali ppronunzja s-segwenti decizjoni fl-ismijiet premissi:-

“Dan il-kaz gie riferit lit-Tribunal Industrijali wara ittra mibghuta mill-Avukat Dr. Tonio Azzopardi lit-Tribunal Industrijali datata 16 ta' Ottubru 2006 meta bghat din l-ittra ghan-nom ta' Paul Axisa fejn intalab li dan il-kaz jinstema' quddiem it-Tribunal Industrijali.

Paul Axisa maghruf bhala l-appellant kien assistit mill-Avukat Dr. Tonio Azzopardi u ghall-Kumpanija

The General Soft Drinks Co Ltd deher Stephen Bonnici assistit mill-Avukat Dr. Andrew Borg Cardona.

Dikjarazzjonijiet tal-Kaz

Fl-istqarrija tal-kaz l-appellant ddikjara li kien jahdem mal-kumpanija The General Soft Drinks Co Ltd fil-kariga ta' Supervisor u gie mkecci minghajr gustifikazzjoni u tawh raguni ghat-tkeccija li hija tkeccija b'dixxiplina liema raguni l-esponenti ghandu dritt li jattakka biex jara jekk hi valida jew le. Fl-istess stqarrija Paul Axisa ta segwenza kronologika ta' l-affarijiet kif graw sakemm wassal ghat-tkeccija u anki wara.

Is-socjeta` fl-istqarrija taghha qalet li t-terminazzjoni ta' l-impjeig ta' Paul Axisa gie terminat minhabba l-fatt li kellu attitudini difficili u minkejja d-diversi twissijiet xorta ma biddilx l-attitudini tieghu u li ghalhekk din wasslet ghat-tkeccija.

PROVI

Quddiem it-Tribunal Industrijali gew imressqa diversi provi.

Xehdet Maria Micallef li hija l-General Manager tal-Kumpanija The General Soft Drinks Co Ltd fejn spejgat illi minkejja erba' (4) twissijiet li inghataw lil Paul Axisa ma biddel xejn mill-attitudini tieghu fuq ix-xoghol u maghha stess baqa' arroganti u ma kellhiex ebda ghazla hlief illi tkeccieh.

Xehed ukoll Peter Kristensen li huwa l-Operations Manager fejn spjega l-attitudini tas-Sur Axisa waqt diversi laqghat li hu kien prezenti.

Xehed Stephen Bonnici il-HR Manager fejn spjega li s-sur Axisa kellu xi dokumenti tal-kumpanija li ma kellhomx ikunu f'idejh.

Xehed ukoll id-Direttur tax-Xoghol Dr. Noel Vella fejn spjega li mhix il-prassi li jixhed fuq laqghat li saru. Ukoll dak li jintqal jintqal minghajr pregudizzju apparti l-fatt li ma jiftakarx x'intqal waqt il-laqgha.

Xehed Karm Schembri li huwa l-financial controller tal-kumpanija fejn xehed li ma jiftakarx il-kontenut tal-e mails li gew murija lilu u ma kienx involut fit-tmexxija ta' kuljum tal-kumpanija. Ghar-rigward xi varjanzi Karm Schembri jaccetta illi kien hemm xi varjanzi u li huma "unaccounted for".

Xehed Aaron Grima li huwa Accountant ma' The General Soft Drinks Co Ltd fejn spjega li xoghlu wkoll kien li jissettja n-nies sabiex ikunu mgħajtin u li għandu jkun hemm zewg persuni biex jiffurmaw zewg teams. Jiftakar illi kien ircieva nota fejn Paul Axisa ma setax jidhol għall-overtime wara li ngħalaq l-istock taking.

Xehed Robert Farrugia li xoghlu huwa bhala chequer fil-warehouse fejn qal li ma jiftakarx li Paul Axisa kien infurmah li kien sick għax li kieku infurmah kien jirraporta lill-Supervisor.

Xehed Emanuel Axisa fejn spjega li kien jahdem mal-kumpanija The General Soft Drinks Co Ltd u fl-ahhar hadem ta' production Supervisor. Ghar-rigward Paul Axisa dan kien jifforma parti minn wiehed mit-teams ta' chequer u kien ighinu Mario Gatt. Indika fix-xhieda tieghu l-karattru ta' Paul Axisa fejn ddiskrevih bhala bniedem habrieki u li hadem mieghu.

Xehed in kontro-ezami Peter Kristensen fejn qal li meta semma l-figura ta' mitejn elf Lira Maltin (Lm200,000) kien jaf x'qieghed ighid għax kolloxx huwa "accounted for". Pero fl-ebda mument ma kien qieghed iwahhal f Paul Axisa għal dawn in-nuqqassijiet. Jiftakar ukoll illi kien hemm post

vakanti u gie promoss Ronnie Spiteri u mhux Paul Axisa ukoll jara lil Paul Axisa bhala haddiem lejali ghax ilu hemm ghal erbghin (40) sena. Spjega wkoll l-grajjiet kif graw kronologikament.

Xehed Mario Xuereb li xoghlu huwa driver mal-The General Soft Drinks Co Ltd fejn qal li jiftakar li wassal xi memo fir-reception ghan-nom ta' Paul Axisa. Jiftakar il-kwistjoni tal-ghaxar Liri Maltin (LM10) zieda li talab Paul Axisa u xi kliem li qalet il-General Manager fil-konfront ta' Paul Axisa. Kien f'House Union ma Paul Axisa ukoll.

Xehed Carmel Grima li huwa s-Shop Steward tal-GWU u jirraprezenta il-Coca Cola u xoghlu huwa ta' machine operator fejn spjega illi gie esplorat il-possibilita ta' strajk wara li tkecca Paul Axisa pero l-haddiema l-ohra ma hassewx il-htiega.

Xehdet in kontro-ezami Maria Micallef li hija l-General Manager tal-kumpanija fejn tat spjegazzjoni ghad-diskrepanzi li gew imsemmija u li kienet involuta fil-warnings li inghataw lil Paul Axisa.

Xehed estentivament Paul Axisa fejn fost l-affarijiet li qal spjega li ma kienx accetta ebda twissija u ta spjegazzjoni u liema xhieda t-Tribunal qara fid-dettal dak li kellu jixhed.

KUNSIDERAZZJONIJIET

It-Tribunal ikkonsidera diversi aspetti ta' dan il-kaz u jibda' biex jghid li qiegħed jaccetta l-fatt illi Paul Axisa inghata erba' twissijiet fuq il-post tax-xogħol liema twissijiet gew kkontestati.

Pero` l-effett tat-twissijiet fuq Paul Axisa hadu effett negattiv. Minflok accetta li seta' kien qiegħed jizbalja baqa' bl-istess attitudini kemm xejn arroganti. Sahansitra kiteb ukoll lid-diretturi tal-kumpanija li ghalkemm kien informa lill-General

Manager li ser jaghmel hekk it-Tribunal ihoss illi dina hija xi haga mhux f'lokha u ma rrispetta xejn ic-chain of command u fil-fatt l-effett ta' din l-ittra mad-diretturi ma' wasslitu imkien, anzi jidher illi d-diretturi ma tantx taw kas ta' din l-ittra.

Twissija wahda ma kinetx bizzzejjed ghal Paul Axisa, ircieva tnejn u tlieta u meta suppost mat-tielet wahda kellu jitkecca u ma tkeccix l-attitudini tieghu mal-management ma tbdilitx anzi ddeterjorat. Meta ghalhekk harget ir-raba' twissja il-management ma kellha ebda ghazla hlief li tkeccieh. It-Tribunal japprezza li Paul Axisa dam ghomru jahdem f'dan ma' din il-kumpanija u kellu zijuh li kien azzjonista mal-kumpanija u t-Tribunal dam hafna qabel ma wasal ghad-decizjoni tieghu pero tenut kont ta' dawn il-fatti t-Tribunal ihoss illi Paul Axisa ma gabx ruhu sew mal-principal tieghu jew mal-management. Kien wera certu arroganza u disrispett lejn il-management team u dana fuq il-post tax-xoghol ma jistax jaghmlu. Paul Axisa ma gharafx izomm il-posizzjoni tieghu fil-kumpanija u ried juri lil kulhadd li jifhem aktar minn Management, din hija sitwazzjoni inaccettabbli. It-Tribunal ihoss illi Paul Axisa inghata zmien adekwat halli jbidel l-attitudini tieghu pero mal-moghdija taz-zmien is-sitwazzjoni bdiet sejra mill-hazin ghall-ghar u Paul Axisa webbes rasu fl-attitudini tieghu. Paul Axisa ma gharafx illi kellu problema mal-management team li kollha kienu qeghdin juruh illi ma kinux kuntenti mieghu. Minkejja li wiehed ma jaccettax it-twissijiet dan ma jistax jaghmlu. La twissija tkun harget din tibqa' valida pero t-Tribunal qieghed jikkonferma l-validita ta' dawn it-Twissijiet.

Tenut kont tac-cirkostanzi t-Tribunal ihoss illi la darba huwa konvint li Paul Axisa tkecca fuq perjodu ta' zmien qieghed jaccetta r-raguni tat-tkeccija moghtija mill-kumpanija.

It-Tribunal

It-Tribunal ihoss illi s-socjeta The General Soft Drinks Co Ltd kienet gustifikata illi tkecci lil-Paul Axisa.

Decizjoni

It-Tribunal Industrijali wara li kkunsidera l-istatements u s-sottomissjonijiet tal-partijiet ikkoncernati u c-cirkostanzi kollha tal-kaz jiddikjara li l-kumpanija The General Soft Drinks Co Ltd kienet gustifikat li tkecci lil Paul Axisa mix-xoghol.

Ghaldaqstant it-Tribunal Industrijali jiddeciedu billi jichad dan l-appell bl-ispejjez jigu sopportati ugwalmart bejn il-partijiet.

Ghall-finijiet ta' L-Avviz Legali 48 ta' l-1986 jistabilixxi d-drittijiet ta' min assista l-partijiet fl-ammont ta' tlieta u erbghin euro (euro 93).

B'hekk tintemm din il-kwistjoni tax-xoghol.”

Minn din is-sentenza appella r-rikorrenti Paul Axisa li talab ir-revoka taghha in raguni ghas-segwenti obbjezzjonijiet:-

1. Il-konkluzjoni tat-Tribunal turi li dan ma apprezzax id-distinzjoni bejn akkuza ta' offiza (*charge*) u twiddiba. F'dan il-kuntest l-appellanti jissolleva mankanzi tal-procedura ta' dixxiplina kif mahsuba bil-Ftehim Kollettiv, kompriz li ma giex segwit dak li jinghad f'para. 3.1 tieghu f'Appendici B: Procedura ta' Dixxiplina;

2. It-tkeccija saret bi ksur ta' l-Artikolu 28 ta' l-Att dwar l-Impjiegi u Relazzjonijiet Industrijali;

3. Il-Kumpanija lanqas accettat it-talba tieghu ghal Conciliation Meeting bis-servizzi tad-Direttur tax-Xoghol qabel ma safa' mkecci mill-impjieg;

Fil-qosor hafna l-antecedenti li wasslu ghal kaz quddiem it-Tribunal Industrijali juru li l-appellanti nghata sensiela ta' "*warnings*" wara li gew addebitati lilu diversi mankanzi fil-kondotta tieghu, komprizi inadempjenzi fil-mansjonijiet, asserzjoni minnu ta' theddid fil-konfront tieghu da parti tal-General Manager, u atteggiament ta' insubordinazzjoni fir-rigward tas-superjuri gerarkici tieghu. Dan wassal biex fl-1 ta' Settembru, 2006 il-kumpanija tterminatlu l-impjeg wara li ppremettiet illi "*it has been determined that the tone and nature of your correspondence demonstrate a material insubordination and lack of respect towards the company and its management and this, combined with your general behaviour, in connection with which you have received various written warnings, has rendered your continued employment with the company untenable*" (ara ittra datata 1 ta' Settembru, 2006 mibghuta lill-appellanti mill-General Manager Mario Micallef, fol. 29);

In materja ta' "*warnings*" hu sintetikament spjegat mill-awtur **Norman Selwyn** fl-opra tieghu "**Law of Employment**", (15th Edition, Oxford University Press, 2008, pagna 354) dan li gej:-

1. "*An employer does not need contractual power to issue warnings, but frequently this will be the subject of a disciplinary code or part of the works rules.*" (para. 12.108);

2. "*Nevertheless, the warning system must be operated sensibly, not merely as a form of mechanised procedure.*" (para. 12.109);

3. "*A warning can deal with specific conduct which is the subject of complaint, and it should also deal with general matters, so that the totality of the employee's conduct can eventually be taken into account.*" (para. 12.110);

4. "*It is for the employer to determine the nature of the disciplinary sanction, and, generally speaking, an employment tribunal should not attempt to assess whether or not a final warning should or should not have been given.*" (para. 12.112);

5. *“The warning should refer to the past conduct which is the subject of complaint, and to future conduct.”* (para. 12.115);

6. *“It must be stressed that there is no rule of law which requires warnings to be given in all cases; it is merely a rule of good industrial practice. Warnings are matter of substance not procedure (“James -vs- Waltham Holy Cross UDC”).”* (para. 12.119)

Ta' rilevanza importanti hi l-osservazzjoni generali sottomessa mill-awtur citat illi *“each case must be determined on its own merits”* (para. 12.119);

Premessi dawn l-aspetti in linea ta' introduzzjoni generali, l-appellanti jikkwerela illi l-kumpanija ma segwietx il-procedura dixxiplinarja interna kollokata taht Appendici B fil-Ftehim Kollettiv. Hu provvdut f'para. 3.4 ta' dan l-Appendici illi *“jekk tinghata twissija bil-miktub, kopja tat-twissija, li tispecifika l-akkuza, tinghata lill-impjegat koncernat. Jekk l-impjegat ma jaqbelx mad-decizjoni, il-kaz jghaddi f'idejn il-General Manager jew l-Acting General Manager. Hu anticipat li r-rizultat jew id-decizjoni f'dan il-livell tkun finali.”* Oltre dan, l-appellanti jirrikorri ukoll ghal para. 3.5 u para. 3.7 tal-procedura kkontemplata bil-Ftehim Kollettiv. Dan jaghmlu biex jimmanifesta l-veduta illi fil-kaz tieghu l-offiza ma gietx riferita lis-Segretarju tal-Union qabel ma ttiehdet azzjoni (para. 3.5) u li wkoll fil-kaz tieghu ma kienx hemm tliet twissijiet ghall-istess offiza jew tliet twissijiet kbar (para. 3.7) qabel it-tehid tad-decizjoni tal-licenzjament;

Fuq dawn is-senjalazzjonijiet mill-appellanti l-Qorti thoss li ghandha taghmel dawn il-konsiderazzjonijiet:-

(1) *In primis*, li fit-termini ta' para. 3.6 tal-procedura l-appellanti nghata l-opportunita li jmexxi l-kaz tieghu u, ukoll, li jkun assistit minn rapprezentanti tal-Union. Dan qed jigi sottolinejat in kwantu l-atti juru li l-appellanti wiegeb bil-miktub ghall-akkuzi li dwarhom inghata l-warnings. Ara fost ohrajn ittri datati 11 ta'

Awissu 2006 (fol. 22) u 23 ta' Awissu 2006 (fol. 25). Jirrizulta wkoll illi r-rapprezentanti tal-Union giet ikkupjata b'din l-ittra u b'dawk l-ohrajn mibgħtwa lill-appellanti mill-General Manager. Ara ad eżempju l-ittri tas-7 ta' Awissu 2006 (fol. 57) u tas-17 ta' Awissu, 2006 (fol. 55). Sinjifikanti wkoll l-ittra tas-16 ta' Awissu, 2006 (fol. 87) mibgħuta lill-appellanti mir-rapprezentanti tal-Union in kwantu turi li l-appellanti kien ukoll qed ikun mgħejjum minn din ir-rapprezentanti;

(2) Fuq il-kwestjoni prevvista minn para. 3.7 l-awtur **Selwyn** jirreferi għal kaz "**Donald Cook -vs- Carter**". Jingħad illi *"the claimant received a number of warnings: one for using bad language, and a year later another one for the same offence. Two months later he was given another final warning for leaving work before the normal finishing time and he was suspended for five days. He was then guilty of inefficiency and was dismissed. The employment tribunal held that the dismissal was unfair, in that he should have been given a final warning, but this was reversed by the EAT. As long as the matter leading to the dismissal was properly investigated and the proper procedure followed, it was not open to the employment tribunal to find that fairness required a further warning being given ..."* (para. 12.110). Jingħad fil-paragrafu sussegwenti 12.111 illi *"this approach was confirmed by the EAT in '**Auguste Noel Ltd -vs- Curtis**', where an employee was dismissed for mishandling company property. He had previously received two final warnings for different offences. An employment tribunal held that the previous warnings were not relevant, but the decision was reversed on appeal. The existence of previous warnings, the dates, numbers, and substance of the complaints were all relevant matters which an employer was entitled to take into account"*. Anke dan għandu jservi b'risposta għal din il-lanjanza ta' l-appellanti;

(3) Incidentalment, fil-kuntest ta' dan l-istess aggravju tiegħu l-appellanti jilmenta illi hu ma kellux is-salvagwardja li l-kaz tiegħu jinstema minn Bord ta' Dixxiplina. In mertu għandu jigi osservat illi l-Ftehim

Kollettiv *de quo* ma jahsebx ghal din il-forma ta' Kummissjoni jew Bord bil-funzjoni ta' istruttorja tal-procediment dixxiplinarju. Ankorke, min ihaddem jinstab li ma jkunx segwa din il-procedura, "*such failure will not by itself be regarded as making the employee's action unreasonable, if it can be shown that the employer would have dismissed the employee had the correct procedure been followed*" (**Selwyn, Op. Cit. para. 12.18**) u, s'intendi, hu jkun ikkonforma ruhu mal-procedura statutorja skond il-ligi. Hu difatti mahsub anke b'para. 3.9 tal-procedura ta' Dixxiplina illi "mandakollu, il-ligijiet tal-pajjiz jiddominaw. Iktar minn hekk din il-procedura ma teskludi bl-ebda mod, li l-principal jew l-impjegat, jista' jiehu azzjoni provvduta mil-ligijiet tax-xoghol ta' Malta";

(4) Fil-kumpless, il-Qorti hi sodisfatta li d-dritt rizervat lill-appellanti *qua* impjegat li jikkuntrasta l-addebiti fil-konfront tieghu gie debitament imhares u hu nghata l-opportunita`, kif hekk jirrizulta konkretament mill-atti, li jressaq l-assunti u l-ispjegazzjonijiet tieghu, kif ukoll il-fatti li dwar il-prova taghhom hu kien onorat li jgib 'il quddiem skond il-principju distributtiv tal-piz tal-prova, ex-Artikolu 562, Kapitolu 12. Huwa veru li l-appellanti jilmenta li ma saret ebda laqgħa konciljattiva qabel it-tkeccija tieghu. Dwar dan irid jingħad illi apparti li l-Ftehim Kollettiv ma jikkontemplax mizura bħal din, fil-prattika din il-laqgħa, meta saret, lanqas ma kellha l-effett mixtieq fuq id-decizjoni mehuda, jekk mhux biex fl-ahħar mill-ahħar l-appellanti jirrealizza li kellu jitlob skuza għat-ton tal-korrispondenza tieghu u għall-asserzjoni tat-theddid (ara ittra tieghu datata 13 ta' Settembru 2006 a fol. 31) – dak li kien messu għamel zmien qabel fl-okkazzjoni tat-talbiet ripetuti li sarulu għal daqshekk;

Premess dan, in linea ta' valutazzjoni komplessiva qed jigi rilevat illi għalkemm hu probabbli li l-fonti tat-tkeccija kienet tagħmilha l-ittra ta' l-Avukat ta' l-appellant tat-22 ta' Gunju, 2005 (ara kopja a fol. 14), din ma kienetx *ut sic* l-unika raguni għalbiex l-appellanti ilmenta li hu gie vittimizzat. L-atti manifestament juru li kien hemm vjolazzjonijiet da parti ta' l-appellanti tad-dover ta' l-

ubbidjenza ghad-direttivi tal-kumpanija, allegazzjonijiet u insinwazzjonijiet serji fil-konfront tas-superjuri tieghu fl-azjenda, sottrazzjoni ta' dokumenti tal-kumpanija ossija t-tehid ta' fotokopji taghhom (ara e-mail tat-28 ta' Lulju, 2006 mill-Human Resources Manager lir-rapprezentant tal-GWU in mertu ghal kwestjoni tal-*"job analysis"*, fol. 85), ilkoll f'akkompjament mal-kondotta generali ta' l-appellanti li t-Tribunal ikkwalifika bhala arroganti u ta' disrispett. Konsiderati singolarment jew flimkien dawn l-addebiti ma setghux ma jissarrfux f'lezjonijiet tad-dover ta' lealta` u tal-korrettezza u konsegwentment tali li jillegittimaw is-sanzjoni espulsiva ta' l-appellanti mill-impjieg anke in bazi ghall-presuppost tar-riduzzjoni tar-rapport ta' fiducia;

Huwa veru li t-Tribunal ma investix it-twissijiet singolari adottati izda ma jistax imbaghad jinghad illi huwa naqas milli jimmotiva d-decizjoni tieghu meta fuq il-konvinzjoni tieghu huwa sab skond l-evalwazzjoni tieghu tal-fatti, anke jekk b'mod generali, illi kien jezisti rapport ta' proporzjonalita` bejn l-entita ta' l-infrazzjonijiet u l-mizura tas-sanzjoni, tenut ukoll rigward tac-cirkostanzi oggettivi tal-kondotta negattiva ta' l-appellanti. Proprju din il-kwalifikazzjoni apprezzativa tal-kondotta hi fil-kumpless, u fil-fehma konsiderata ta' din il-Qorti, motiv gust ta' licenzjament u tac-cessazzjoni tar-rapport tax-xoghol fil-kaz ta' dik ir-*"raguni tajba u bizzejjed"* li jippreciza l-Artikolu 36 (14) ta' l-Att. Mhux il-kaz allura li din il-Qorti tiddissententi fis-sostanza mill-konkluzjoni tat-Tribunal.

Ghal motivi kollha predetti din il-Qorti qed tichad l-appell u tikkonferma s-sentenza appellata, bl-ispejjez kontra l-appellanti.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----